

Tourleider **Arne Krasting** (l) bij het Karl-Liebknecht-Haus

Berlijn op het kookpunt

Babylon Berlin speelt in 1929, toen het giste en bruiste in de Weimarrepubliek. De eerste zestien afleveringen van de duurste Duitse tv-serie ooit zijn nu te zien bij de ARD. De *VPRO Gids* liet zich rondleiden langs **locaties** uit de serie.

DOOR ARJAN PAANS • FOTO'S MARKO PRISKE

DE officiële rondleiding bij de duurste Duitse tv-serie aller tijden? *Wir sind dabei!* **Arne Krasting**, historicus en eigenaar van Zeitreisen, wacht ons op voor Kino Babylon in de Berlijnse wijk Mitte. Qua naam het meest logische startpunt voor een tour langs de locaties van de serie *Babylon Berlin*, maar Krasting helpt ons uit de droom: 'Deze plek komt in de serie helemaal niet voor.' Waarom we hier

dan toch staan, op de Rosa-Luxemburg-Straße? 'Eigenlijk is dit de beste plek voor een serie over de roerige jaren in de Weimarrepubliek.' Krasting draait om zijn as en wijst ons op de architectuur van de beroemde Weimararchitect Hans Poelzig. 'Nergens in de Berlijnse binnenstad is zo veel jarentwintigarchitectuur bewaard gebleven als op deze plek,' zegt de in passend retrokostuum gestoken stadsgids.

Historicus Krasting is bij het samenstellen van zijn tour *gründlich* te werk gegaan. De afgelopen maanden hebben hij en zijn team alle Berlijnse archieven afgespeurd naar historisch bewegend beeld dat tijdens de rondleidingen op iPads kan worden vertoond. Ook is met regisseurs gesproken over de achtergrond van bepaalde keuzes. 'Kijk naar de platte daken, de ronde hoeken zonder overdreven versiering. Typisch

jaren twintig,' zegt Krasting. Ook het Karl-Liebnecht-Haus, een decennium eerder gebouwd als hoofdkwartier van de Kommunistische Partei Deutschlands, was in de roerige jaren twintig een belangrijke plek. Hiervandaan werden de protesten gecoördineerd die op 1 mei 1929 leidden tot het hardhandigste politieoptreden ooit in Berlijn: de zogeheten Blutmai, waarbij zeker 33 burgers door politiekogels omkwamen. Dit in Duitsland bijna vergeten (en op school niet onderwezen) drama is onderdeel van het eerste deel van de serie, die zich afspeelt in 1929, een jaar waarin Berlijn bekendstond als Europese feeststad vol seks, drugs en swingmuziek. 'Veelal ten onrechte wordt bij de huidige versnippering in het politieke landschap verwezen naar de Weimarrepubliek,' zegt Krasting. 'Ik geloof daar niet zo in. We beleven een tijd van grote economische voorspoed, en anders dan destijds is het democratisch bewustzijn sterk geworteld in het moderne Duitsland.'

Parallelen zijn er natuurlijk wel. Krasting: 'Berlijn was destijds net zo'n feeststad als nu. Heel Europa kwam hier naartoe. Alleen waren de drugs toen van betere kwaliteit en je kon ze bij de apotheek halen.'

Concurreren

Babylon Berlin, met een budget van veertig miljoen euro de duurste Duitse serie ooit, is een coproductie van betaalzender Sky, publieke omroep ARD en filmproducent Degeto, die daarmee willen bewijzen dat Duitse series kunnen concurreren met Amerikaanse kassuccessen. Dat is gelukt, de serie werd inmiddels verkocht aan ruim honderd landen en won het afgelopen jaar prijs na prijs. Behalve een topcast – met acteurs als Volker Bruch, die voor zijn rol van Kriminalkommissar Gereon Rath de Goldene Kamera kreeg, Liv Lisa Fries als zijn assistente Charlotte Ritter en Peter Kurth als Oberinspektor Bruno Wolter – hebben ook de beste Duitse regisseurs van dit moment aan de serie meegewerkt. Tom Tykwer (onder meer van *Perfume*, naar het boek van Patrick Süskind), Hendrik Handloegten en Achim von Borries, die ook het script schreef.

Hoewel de serie al een jaar te zien is op de betaalzender Sky en in Nederland op Videoland, wordt van de uitzending op het publieke net ARD een nieuwe hype verwacht. Distributeur X-Verleih organiseert een voorpremière in 150 bioscopen door

heel Duitsland, waar de eerste afleveringen van de serie (er zijn er twee, de derde is in voorbereiding) te zien zijn. Het zal het verwachte aantal kijkers van acht miljoen per aflevering verder omhoogstuwten.

Nieuwe vrouw

De plot van de eerste serie draait om een Keulse politicus die mogelijk afgeperst wordt met een pornofilm die in Berlijn is opgenomen. In een tweede verhaallijn raakt een trein met Russisch goud, bedoeld voor de Russische revolutionair Trotski, zoek. Rath en zijn assistente raken bij beide zaken betrokken. Interessant aan de rol van deze Charlotte Ritter is dat zij het prototype was van de 'nieuwe vrouw' die zich in het Berlijn van de jaren twintig manifesteerde. 'Deze vrouwen waren zelfstandig en zochten zelf hun minnaars uit,

kant Nyssen, die de Schwarze Reichswehr wilde helpen de republiek omver te werpen. De vergelijking met Fritz Thyssen, die samen met andere steenrijke magnaten Hitler uiteindelijk in het zadel hielp, ligt voor de hand. In een interview met de *Wall Street Journal* zegt regisseur Henk Handloegten daarover: 'Een van de belangrijkste redenen om de serie te maken was om te laten zien hoe al die nazi's niet zomaar uit de lucht kwamen vallen. Het waren mensen die reageerden op de Duitse samenleving en op basis daarvan hun keuzes maakten.'

Polizeipräsidium

In binnen- en buitenlandse kritieken werd de serie overwegend positief ontvangen. De recensent van *The Spectator* waarschuwt de 'briljante' serie niet te bekijken,

Arne Krasting:
'Berlijn was destijds net zo'n feeststad als nu. Heel Europa kwam hier naartoe. Alleen waren de drugs toen van betere kwaliteit.'

eventueel tegen betaling.' Na de machts-overname door de nazi's verdwenen de nieuw verworven vrijheden van vrouwen als sneeuw voor de zon. Nazi's zelf marcheren nog niet door het beeld. Hun helpers wel, zoals de aartsconservatieve staalfabri-

omdat hij verslaafd zou maken. *Der Spiegel* jubelde over het 'eerste relevante Duitse tv-succes sinds *Das Boot*'. *Die Zeit* schreef dat de serie 'seks, misdaad en geschiedenis op een plezierige manier' verenigt. Alleen de *Süddeutsche Zeitung* moppert wat over het

Rotes Rathaus

Berlijn door nieuwe ogen

Hoeveel Berlijnfilms zag ik tijdens mijn vijf jaar durende correspondentie (2003-2008) in Berlijn? *Good Bye, Lenin!*, *Das Leben der Anderen*, *Herr Lehmann*, *Oh Boy*, *Knallhart*, *Die fetten Jahre sind vorbei* en *Berlin, die Symphonie der Großstadt* waren stuk voor stuk films die indruk maakten. Omdat ze de sfeer van een bepaalde tijd of wijk goed raakten. Omdat ze gingen over mensen die ik zo in onze wijk Prenzlauer Berg zou kunnen tegenkomen. Zou een tv-serie over de boeken van de bekende krimi-auteur Volker Kutscher over het Berlijn uit de Weimarepubliek dat gevoel dan kunnen overtreffen?

Ja, dat kan hij. Op de meest onverwachte momenten weet *Babylon Berlin* een brug te slaan tussen verleden en heden. Als ik van mijn hotel in Kreuzberg met de U8 naar Mitte rijd, valt me voor het eerst op hoe *energis* het geel van de betegeling van metrostation Hermannplatz werkt en hoe technisch de turkooizen varianten van station Alexanderplatz zijn. Verantwoordelijk voor beide (en ook voor vrijwel alle Berlijnse *U-Bahn*höfe) was de Zweedse architect Alfred Grenander, die de stations bouwde in de stijl van de nieuwe zakelijkheid. Voor mij blijft het een raadsel: of ik heb jarenlang niet goed gekeken, of deze serie dwingt je de stad op een nieuwe manier te zien.

ARD DEGETO / X-FILEME / BETA FILM / SKY

Babylon Berlin (afl. 1 t/m 3)

▶ ZONDAG, ARD, 20.15-22.30 UUR

1929 – Das Jahr Babylon

▶ ZONDAG, ARD, 22.30-23.15 UUR

Babylon Berlin (afl. 4 t/m 6)

▶ DONDERDAG, ARD, 20.15-21.45 UUR

Alexanderplatz

steriele karakter van de serie, die wel goed gemaakt is, maar nergens echt ontroert. Maar de *Süddeutsche* komt dan ook uit München.

Historicus Krasting toont, aan de hand van een iPad vol historisch beeldmateriaal, midden op de Alexanderplatz aan dat het plein minder is veranderd dan je op grond van de historische gebeurtenissen zou verwachten. Ja, de *Rote Burg*, het Polizeipräsidium aan het plein mag dan in de Tweede Wereldoorlog bij bombardementen door de geallieerden zijn vernietigd, verder is het plein intact gebleven. Opmerkelijk, want in de oorlog werd in Mitte bijna de helft van de gebouwen zwaar beschadigd of geheel vernietigd. Krasting: 'Een detail dat niet helemaal klopt, is de tram die vroeger een rondje maakte op het plein. In de serie rijdt hij rechtdoor.'

Voor de scènes vanuit de Rote Burg wijkt de serie uit naar het nabijgelegen Rotes Rathaus dat uit dezelfde baksteen is opgetrokken, en voor de binnenscènes naar het Rathaus Schöneberg, bekend van de 'Ich bin ein Berliner'-toespraak van Kennedy. Krasting vertelt hoe de Berlijnse politie eind jaren twintig al over geavanceerde forensische technieken beschikte dankzij de bijna geniale Kriminalpolizeirat Ernst Gennat. Krasting: 'Zijn bijnaam Der volle Ernst dankte Gennat aan zijn omvangrijke postuur, en zijn voorliefde voor kruisbesentaart, waarmee hij voor aanvang van het verhoor ook menig verdachte gunstig probeerde te stemmen.

Minstens zo beroemd was de centrale registratie van moordgevallen die Gennat liet invoeren. Dit leidde tot een ophelderingspercentage van bijna 95 procent, wat zelfs vergeleken met tegenwoordig extreem hoog is."

Travestietenbar

Na Alexanderplatz gaat het per S-Bahn richting Friedrichstraße, met de naamloze iconische stalen brug die een aantal keer in de serie voorkomt. Onder de brug is in de serie een ingang naar een beroemde travestietenbar – in die tijd Der Holländer, tegenwoordig de hippe Bar Tausend – waarvan het interieur voor het draaien van de serie nauwelijks hoefde te worden aangepast. Ook het Berliner Ensemble, het theater aan de Bertolt-Brecht-Platz, waar een ontvoeringsscène is opgenomen, heeft een rol gekregen.

De cocktail van een spannende plot op historische plekken en beelden van het bruisende Berlijn van negentig jaar geleden verleent *Babylon Berlin* een bijna onweerstaanbare aantrekkingskracht. Combineer dit met zinderende muziek van, onder anderen, Bryan Ferry en er ontstaat een serie die inderdaad licht verslavende eigenschappen heeft. Krasting en zijn medewerkers zijn, na maandenlang speurwerk, in elk geval klaar voor de verwachte hausse aan *Babylon Berlin*-bedevaartgangers.